

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра економічної безпеки та фінансових розслідувань**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС

полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН**

Статус дисципліни	вибіркова
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	магістр
Форми здобуття вищої освіти	денна, заочна
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Київ-2023

Розробники:

кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань **Лариса ГЕРАСИМЕНКО**

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань **Олена ТИХОНОВА**

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань **Павло БОРЦЕВИЧ**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань НАВС.

Протокол №17 від 04.05.2023

Завідувач кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань НАВС

Лариса ГЕРАСИМЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол № 9 від 24.05.2023

Голова науково-методичної ради НАВС

Станіслав ГУСАРЕВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 2023/2024 н.р. без змін/зі змінами (Додаток)

протокол засідання кафедри
від 16.11.2023 № 7

протокол науково-методичної ради
від 22.11.2023 № 14

Завідувач кафедри

Лариса ГЕРАСИМЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін/зі змінами (Додаток)

протокол засідання кафедри
від __.__.20__ №

протокол науково-методичної ради
від __.__.20__ №

Завідувач кафедри

Голова НМР

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін/зі змінами (Додаток)

протокол засідання кафедри
від __.__.20__ №

протокол науково-методичної ради
від __.__.20__ №

Завідувач кафедри

Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є актуальні питання правового регулювання конкурентних відносин та забезпечення державою умов існування вільної конкуренції, обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в господарській діяльності в сучасних умовах. Знання конкурентного законодавства, актуальних проблем його функціонування сприятиме розвитку підприємницьких структур виключно в рамках закону та запобігатиме правопорушенням у сфері захисту економічної конкуренції.

Мета й завдання навчальної дисципліни: засвоєння актуальних аспектів правового регулювання конкурентних відносин, проблемних питань, колізій в його нормах, володіння понятійним апаратом і процесуальними нормами, придбання навичок розрізняти правопорушення в сфері захисту економічної конкуренції, вміння здійснювати пошук та систематизацію норм, які регулюють антимонопольну діяльність юридичної особи, вміння аналізувати правову літературу, пов'язану з питаннями правового регулювання конкуренції, аналізувати рішення антимонопольних органів, навички щодо правильного застосування процесуальних норм законодавства про захист економічної конкуренції, навички щодо складання документів для антимонопольних органів, вміння здійснювати пошук та критичний аналіз матеріалів правозастосовної діяльності при вирішенні конкретних практичних завдань.

Метою є:

- оволодіння основними категоріями правового регулювання конкурентних відносин, вміння розкрити їх зміст, розуміння правових колізій;
- засвоєння основних положень нормативно-правових актів, що регулюють конкурентні правовідносини;
- ознайомлення з основними теоретичними та практичними проблемами та здатність проводити їх наукове дослідження.

Пререквізити: «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів», «Юридична компаративістика».

Постреквізити: «Актуальні проблеми корпоративного права», «Правове регулювання економіки України».

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові), програмні результати навчання та перелік знань, умінь, навичок відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня магістра.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права..

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування

Результати навчання.

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, різноманітні бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

Знання, уміння, навички

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні

знати:

- категоріальний апарат правового регулювання конкурентних відносин, основні поняття та терміни;
- правові аспекти діяльності Антимонопольного комітету України та наявні проблеми, що вимагають вирішення;
- правове регулювання діяльності природних монополій в Україні та наявні проблеми, що вимагають вирішення;
- види порушень законодавства про захист економічної конкуренції;
- сучасну методику та інструменти оцінки стану ринкової конкуренції та конкурентного середовища;
- актуальні підходи до правового регулювання узгоджених дій та концентрації суб'єктів господарювання та наявні проблеми, що вимагають вирішення.

вміти:

- здійснювати аналіз та систематизацію норм правового регулювання конкурентних відносин;
- знаходити прогалини та колізії в нормах конкурентного права та пропонувати шляхи їх усунення;
- аналізувати повноваження антимонопольних органів, пов'язаних з концентрацією суб'єктів господарювання та здійснення ними узгоджених дій;
- давати характеристику діям юридичної особи, які пов'язані з нормами антимонопольного законодавства;

- застосувати міжнародний досвід, а також судову практику при вирішенні конкретних практичних завдань.

мати навички:

- розрахунку стану конкуренції на ринку.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	кcf	д/б	кcf
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки			
	1	1		1
	Семестр			
	2	2		2
Загальна кількість годин - 90	Лекції			
	8	8		6
	Семінарські			
	10	10		8
	Практичні			
	12	12		6
	Самостійна робота			
	60	60		70
	Вид контролю			
	залік	залік		залік

3. Тематичний план

3.1. Тематичний план

денна форма навчання

державне замовлення; за кошти фізичних та/або юридичних осіб

№	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:				
			Усього з викладачем	з них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1.	Тема 1. Правова політика в сфері регулювання конкурентних відносин	22	6	2	2	2	16
2.	Тема 2. Актуальні питання правового статусу антимонопольних органів.	22	6	2	2	2	16
3.	Тема 3. Правове регулювання монополій та сучасні підходи до контролю за економічною концентрацією.	24	10	2	4	4	14
4.	Тема 4. Сучасні правові засади захисту від недобросовісної конкуренції.	22	8	2	2	4	14
Усього годин:		90	30	8	10	12	60
Підсумковий контроль: залік							

3.2. Тематичний план

(заочна форма навчання, за кошти фізичних та/або юридичних осіб)

№	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них:				
			Усього з викладачем	з них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1.	Тема 1. Правова політика в сфері регулювання конкурентних відносин	22	2		2		20
2.	Тема 2. Актуальні питання правового статусу антимонопольних органів.	22	6	2	2	2	16
3.	Тема 3. Правове регулювання монополій та сучасні підходи до контролю за економічною концентрацією.	24	6	2	2	2	18
4.	Тема 4. Сучасні правові засади захисту від недобросовісної конкуренції.	22	6	2	2	2	16
Усього годин:		90	20	6	8	6	70
Підсумковий контроль: залік							

4. Плани семінарських і практичних занять

4.1. Плани семінарських і практичних занять

денна форма навчання,
державне замовлення;
за кошти фізичних та/або юридичних осіб

Тема 1. Правова політика в сфері регулювання конкурентних відносин – 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Конкурентне середовище та фактори впливу на нього.
2. Співвідношення конкурентного права з іншими галузями права.
3. Становлення законодавства про захист економічної конкуренції в Україні.

4. Міжнародне співробітництво з питань правового регулювання конкурентних відносин.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Економічні фактори впливу на регулювання конкурентних відносин.
2. Правові фактори впливу на регулювання конкурентних відносин.

Практичні завдання:

Завдання 1. Провести порівняльний аналіз українського законодавства про захист економічної конкуренції з законодавством інших країн (США, Німеччина, Франція, Японія тощо).

Завдання 2. Скласти порівняльну таблицю характеристики українського законодавства про захист економічної конкуренції з законодавством інших країн. Визначити переваги, недоліки та запропонувати шляхи їх усунення.

Тема 2. Актуальні питання правового статусу антимонопольних органів – 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Система антимонопольних органів, шляхи її удосконалення.
2. Статус Антимонопольного Комітету України, його завдання та основні принципи діяльності в сучасних умовах.
3. Статус державного уповноваженого, його компетенції.
4. Актуальні питання проведення перевірок суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління і контролю за дотриманням ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Завдання та принципи діяльності Антимонопольного Комітету України.
2. Голова Антимонопольного комітету України та державні уповноважені (вимоги призначення на посаду).
3. Дисциплінарна відповідальність та звільнення з посади державного уповноваженого Антимонопольного комітету України.
4. Адміністративні колегії Антимонопольного комітету України

Практичні завдання:

Завдання 1. На основі норм діючого законодавства визначте механізми взаємодії Антимонопольного комітету України з іншими органами державної влади.

Чи існують недоліки у зазначеного механізму? Якщо так, то які?

Висловіть пропозиції по усуненню недоліків у механізмі взаємодії Антимонопольного комітету України з іншими органами державної влади.

Завдання 2. На основі аналізу положень Закону України «Про Антимонопольний комітет України» визначте місце і роль Антимонопольного комітету України в системі державних органів. Які особливості правового статусу Антимонопольного комітету України як державного органу влади із спеціальним статусом? Які повноваження Антимонопольного комітету України визначають спеціальний статус цього органу?

Завдання 3. На основі аналізу положень діючого законодавства визначте систему Антимонопольного комітету України. Чи забезпечує така система антимонопольних органів всеохоплюючий контроль за дотриманням конкурентного законодавства на всій території України? Яким чином, на вашу думку, можна вдосконалити діяльність антимонопольних органів?

Тема 3. Правове регулювання монополій та сучасні підходи до контролю за економічною концентрацією – 8 годин

Навчальні питання до семінарського заняття 3.1.:

1. Сучасні підходи до економічної та правової природи монополії, її види.
2. Етапи визначення монопольного становища.
3. Предмет державного регулювання у сфері природних монополій.
4. Суб'єкти державного регулювання у сфері природних монополій.

Навчальні питання до семінарського заняття 3.2.:

1. Поняття концентрації, її економічна та правова природа.
2. Умови отримання згоди на концентрацію та порядок подачі заяви на концентрацію.
3. Поняття, класифікація та типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 3.1:

1. Порівняльна характеристика понять «монополія» та «природна монополія».
2. Методи регулювання діяльності природних монополій та їх характеристика.

Практичні завдання:

Завдання 1. Розробіть проект пакету документів для подачі заяви на концентрацію (узгоджені дії).

Завдання 2. Надати характеристику суміжних ринків.

Завдання 3. Виконання тестових завдань.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 3.2:

1. Діяльність національних комісій з регулювання природних монополій на прикладі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

Практичні завдання:

Завдання 1. На основі аналізу положень Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначте випадки, коли антиконкурентні узгоджені дії можуть бути дозволені, дайте правову оцінку.

Задача

На ринку функціонують 8 фірм, які контролюють відповідно 15, 20, 5, 10, 25, 3, 7 та 15% галузевого обсягу випуску.

Чи будуть дозволені злиття 1-ої та 6-ої фірм? 2-ої та 5-ої?

Зробіть аналіз галузевого ринку.

Тема 4. Сучасні правові засади захисту від недобросовісної конкуренції – 6 годин

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Актуальні питання визначення правової природи недобросовісної конкуренції.
2. Торгові та чесні звичаї у конкуренції. Правила професійної етики.
3. Основні форми недобросовісної конкуренції, їх прояв в умовах цифровізації економіки.
4. Види порушень конкурентного законодавства та актуальні питання відповідальності за них.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 4.1.:

1. Правова характеристика конкурентної взаємодії.
2. Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця).

Практичні завдання:

Завдання 1. Надайте порівняльну характеристику сфери правового регулювання Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» та Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Завдання 2. На підставі аналізу діючого законодавства визначте особливості такого прояву недобросовісної конкуренції як демпінг. Чим він загрожує?

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 4.2.:

1. Сутність відповідальності суб'єкта господарювання за порушення конкурентного законодавства.
2. Санкції за порушення конкурентного законодавства.

Практичні завдання:

Завдання 1. На підставі норм чинного законодавства проаналізуйте процедури захисту національного товаровиробника від різних форм недобросовісної конкуренції у зовнішньоекономічній діяльності, дайте оцінку як на це впливає участь України в СОТ.

Завдання 2. Надайте характеристику стану українського законодавства в галузі захисту від промислового шпигунства. Які доповнення до українського законодавства з цього питання Ви запропонували б?

4.2. Плани семінарських і практичних занять

*Заочна форма навчання,
за кошти фізичних та/або юридичних осіб*

Тема 1. Правова політика в сфері регулювання конкурентних відносин – 2 години

Навчальні питання до семінарського заняття:

5. Конкурентне середовище та фактори впливу на нього.
6. Співвідношення конкурентного права з іншими галузями права.
7. Становлення законодавства про захист економічної конкуренції в Україні.
8. Міжнародне співробітництво з питань правового регулювання конкурентних відносин.

Тема 2. Актуальні питання правового статусу антимонопольних органів – 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття:

5. Система антимонопольних органів, шляхи її удосконалення.
6. Статус Антимонопольного Комітету України, його завдання та основні принципи діяльності в сучасних умовах.
7. Статус державного уповноваженого, його компетенції.
8. Актуальні питання проведення перевірок суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління і контролю за дотриманням ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

5. Завдання та принципи діяльності Антимонопольного Комітету України.
6. Голова Антимонопольного комітету України та державні уповноважені (вимоги призначення на посаду).
7. Дисциплінарна відповідальність та звільнення з посади державного уповноваженого Антимонопольного комітету України.
8. Адміністративні колеги Антимонопольного комітету України

Практичні завдання:

Завдання 1. На основі норм діючого законодавства визначте механізми взаємодії Антимонопольного комітету України з іншими органами державної влади.

Чи існують недоліки у зазначеного механізму? Якщо так, то які?

Висловіть пропозиції по усуненню недоліків у механізмі взаємодії Антимонопольного комітету України з іншими органами державної влади.

Завдання 2. На основі аналізу положень Закону України «Про Антимонопольний комітет України» визначте місце і роль Антимонопольного комітету України в системі державних органів. Які особливості правового статусу Антимонопольного комітету України як державного органу влади із спеціальним статусом? Які повноваження Антимонопольного комітету України визначають спеціальний статус цього органу?

Завдання 3. На основі аналізу положень діючого законодавства визначте систему Антимонопольного комітету України. Чи забезпечує така система антимонопольних органів всеохоплюючий контроль за дотриманням конкурентного законодавства на всій території України? Яким чином, на вашу думку, можна вдосконалити діяльність антимонопольних органів?

Тема 3. Правове регулювання монополій та сучасні підходи до контролю за економічною концентрацією – 4 годин

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Сучасні підходи до економічної та правової природи монополії, її види.
2. Етапи визначення монопольного становища.
3. Предмет державного регулювання у сфері природних монополій.
4. Суб'єкти державного регулювання у сфері природних монополій.

Навчальні питання для самостійного опрацювання

1. Поняття концентрації, її економічна та правова природа.
2. Умови отримання згоди на концентрацію та порядок подачі заяви на концентрацію.
3. Поняття, класифікація та типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Порівняльна характеристика понять «монополія» та «природна монополія».
2. Методи регулювання діяльності природних монополій та їх характеристика.

3. Діяльність національних комісій з регулювання природних монополій на прикладі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

Практичні завдання:

Завдання 1. Розробіть проект пакету документів для подачі заяви на концентрацію (узгоджені дії).

Завдання 2. Надати характеристику суміжних ринків.

Завдання 3. На основі аналізу положень Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначте випадки, коли антиконкурентні узгоджені дії можуть бути дозволені, дайте правову оцінку.

Задача

На ринку функціонують 8 фірм, які контролюють відповідно 15, 20, 5, 10, 25, 3, 7 та 15% галузевого обсягу випуску.

Чи будуть дозволені злиття 1-ої та 6-ої фірм? 2-ої та 5-ої?

Зробіть аналіз галузевого ринку.

Тема 4. Сучасні правові засади захисту від недобросовісної конкуренції – 4 години

Навчальні питання до семінарського заняття:

1. Актуальні питання визначення правової природи недобросовісної конкуренції.
2. Торгові та чесні звичаї у конкуренції. Правила професійної етики.
3. Основні форми недобросовісної конкуренції, їх прояв в умовах цифровізації економіки.
4. Види порушень конкурентного законодавства та актуальні питання відповідальності за них.

Навчальні питання та завдання до практичного заняття:

1. Правова характеристика конкурентної взаємодії.
2. Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця).
3. Сутність відповідальності суб'єкта господарювання за порушення конкурентного законодавства.
4. Санкції за порушення конкурентного законодавства.

Практичні завдання:

Завдання 1. Надайте порівняльну характеристику сфери правового регулювання Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» та Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Завдання 2. На підставі аналізу діючого законодавства визначте особливості такого прояву недобросовісної конкуренції як демпінг. Чим він загрожує?

Завдання 3. Надайте характеристику стану українського законодавства в галузі захисту від промислового шпигунства. Які доповнення до українського законодавства з цього питання Ви запропонували б?

5. Завдання для самостійної роботи

Питання для опрацювання

Тема 1. Правова політика в сфері регулювання конкурентних відносин.

1. Правове регулювання конкурентних відносин в США.
2. Правове регулювання конкурентних відносин в країнах Європи.
3. Правове регулювання конкурентних відносин в Японії.

Тема 2. Актуальні питання правового статусу антимонопольних органів.

1. Порядок підготовки проведення перевірок.
2. Відмінності між плановими та позаплановими перевітками.
3. Документи, які готуються для проведення перевірок.
4. Порядок підготовки проведення перевірок.

Тема 3. Правове регулювання монополій та сучасні підходи до контролю за економічною концентрацією.

1. Територіальні, часові межі ринку.
2. Бар'єри вступу на ринок.
3. Ознаки ринкової влади.
4. Показники визначення стану конкуренції на ринку (Коефіцієнт ринкової концентрації (CR), індекс ринкової концентрації Герфіндала - Гіршмана (ННІ))
5. Визначення монопольного становища.
6. Предмет державного регулювання у сфері природних монополій.
7. Суб'єкти, які наділені повноваженнями у сфері контролю діяльності природних монополій.
8. Горизонтальні, вертикальні, конгломератні і змішані антиконкурентні узгоджені дії.
9. Антиконкурентні дії органів влади, управління і контролю.
10. Види економічної концентрації.
11. Визначення порогових показників учасників концентрації.
12. Випадки, при яких антимонопольні органи дають згоду або відмовляють в наданні згоди на концентрацію.
13. Перелік документів, які додаються до заяви на концентрацію.
14. Поняття та види узгоджених дій.
15. Узгоджені дії, які не вимагають попереднього отримання дозволу на узгоджені дії.
16. Порядок подачі та розгляду заяв про надання дозволу на узгоджені дії.
17. Підстави для відмови у видачі дозволу на узгоджені дії.

Тема 4. Сучасні правові засади захисту від недобросовісної конкуренції.

1. Характеристика демпінгу.
2. Промислове шпигунство, аналіз українського законодавства.
3. Зловживання монопольним становищем на ринку.
4. Адміністративний порядок розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства.

6. Індивідуальні завдання

Тематика реферативних повідомлень:

1. Економічні та правові фактори впливу на регулювання конкурентних відносин.
2. Показники визначення стану конкуренції на ринку (Коефіцієнт ринкової концентрації (CR), індекс ринкової концентрації Герфіндаля - Гіршмана (ННІ))
3. Визначення монопольного становища.
4. Предмет державного регулювання у сфері природних монополій.
5. Суб'єкти, які наділені повноваженнями у сфері контролю діяльності природних монополій.
6. Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця).
7. Види порушень конкурентного законодавства.
8. Зловживання монопольним становищем на ринку.
9. Сутність відповідальності суб'єкта господарювання за порушення конкурентного законодавства.
10. Порядок звернення до Антимонопольного Комітету України.
11. Порядок проведення перевірок.
12. Порядок розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції
13. Основні конкурентні сили за М.Портером.
14. Передумови та особливості формування конкурентного законодавства України.
15. Економічні фактори впливу на конкурентне середовище.
16. Правові фактори впливу на конкурентне середовище.
17. Поняття конкурентного права.
18. Предмет та метод конкурентного права, актуальні проблеми.
19. Суб'єкти конкурентних відносин.
20. Джерела та принципи конкурентного права.
21. Конкурентне законодавство зарубіжних країн.
22. Нормативно-правові акти, які визначають склад конкурентного законодавства.
23. Поняття демпінгу та його характеристика

7. Методи навчання

Основними формами проведення занять з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми правового регулювання конкурентних відносин» є лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої

освіти. Після закінчення вивчення цієї навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти складають залік.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів вищої освіти протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувача на активізацію отриманих знань. Саме за їх допомогою викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція – служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, доповідей, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Рольова гра:

- пояснення фабули (змісту й умов гри);
- підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей;
- підготовку здобувачів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – залік, усне та письмове опитування. Контроль самостійної та індивідуальної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених даною програмою.

Контроль. Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів вищої освіти відбувається у формі поточного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу занять. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань,

рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом практичних занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань;
- тестування;
- підготовки доповідей і рефератів;
- написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів вищої освіти і вміння застосовувати їх на практиці.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, FX, F)

Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Денної та заочної форм навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт					Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60 %					max 40 %	max 100 %
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Самостійна робота	Залік	
5	5	5	5	5	40	100

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 3 до 5, при цьому 2 – незадовільно і потребує перескладання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище від середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Під час проведення всіх видів занять використовується обладнання і програмне забезпечення:

в очному (offline) режимі – інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка;

в змішаному (blended) режимі – дистанційні навчальні курси дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет (на платформах Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, Google Meet);

без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача – програмне забезпечення через мережу Інтернет.

На платформі Moodle розміщені допоміжні матеріали.

Системо-технічне забезпечення навчальної дисципліни складається із:

апаратних засобів (персональних комп'ютерів, мережевого обладнання, джерел безперебійного живлення, серверів, обладнання для відеоконференц зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

інформаційно-комунікаційного забезпечення навчальної дисципліни із пропускну здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу у синхронному та асинхронному

режимах;

програмного забезпечення загального призначення.

Веб-ресурси навчальної дисципліни, що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, містять:

методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;

документи планування освітнього процесу (навчальні та робочі навчальні програми, навчально-тематичні плани);

відеозаписи лекцій, семінарів тощо;

мультимедійні лекційні матеріали;

практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем; електронні бібліотеки чи посилання на них; бібліографії.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Конкуренція як основа ринкових відносин, її види.
2. Передумови та особливості формування конкурентного законодавства України.
3. Предмет та метод конкурентного права, актуальні проблеми.
4. Суб'єкти конкурентних відносин.
5. Джерела та принципи конкурентного права.
6. Конкурентне законодавство зарубіжних країн.
7. Нормативно-правові акти, які визначають склад конкурентного законодавства.
8. Порівняльна характеристика українського законодавства про захист економічної конкуренції з законодавством інших країн.
9. Правове регулювання конкурентних відносин в США.
10. Система антимонопольних органів.
11. Завдання і принципи діяльності Антимонопольного Комітету України.
12. Компетенція Антимонопольного Комітету України.
13. Повноваження Голови антимонопольного Комітету України.
14. Правові основи реалізації повноважень Антимонопольного комітету України.
15. Голова Антимонопольного комітету України (вимоги призначення на посаду).
16. Державні уповноважені (вимоги призначення на посаду).
17. Права та обов'язки державного уповноваженого, голови територіального відділення Антимонопольного комітету України.
18. Дисциплінарна відповідальність та звільнення з посади державного уповноваженого Антимонопольного комітету України.
19. Територіальні відділення Антимонопольного комітету України.
20. Адміністративні колегії Антимонопольного комітету України.

21. Порядок підготовки проведення перевірок.
22. Визначення стану конкуренції на ринку.
23. Олігополістичний ринок як ринковий стан конкуренції.
24. Монополістичний ринок як ринковий стан конкуренції.
25. Досконалий ринок як ринковий стан конкуренції.
26. Моносонія, її характеристика.
27. Основні критерії, за якими визначають типи ринків.
28. Коефіцієнт ринкової концентрації (CR).
29. Індекс ринкової концентрації Герфіндаля - Гіршмана (ННІ).
30. Індекс Лернера (ІЛ).
31. Сутність монополії.
32. Види монополій.
33. Природна монополія, її характеристика.
34. Основні положення Закону України «Про природні монополії».
35. Характеристика суміжних ринків.
36. Суб'єкти, які наділені повноваженнями у сфері контролю діяльності природних монополій.
37. Визначення монопольного становища.
38. Предмет державного регулювання у сфері природних монополій.
39. Основні положення Закону України «Про захист економічної конкуренції».
40. Види антиконкурентних узгоджених дій.
41. Поняття концентрації.
42. Види економічної концентрації.
43. Умови отримання згоди на концентрацію.
44. Визначення порогових показників учасників концентрації.
45. Поняття узгоджених дій.
46. Види узгоджених дій.
47. Порядок подачі та розгляду заяв про надання дозволу на узгоджені дії.
48. Поняття недобросовісної конкуренції.
49. Промислове шпигунство.
50. Демпінг як метод недобросовісної конкуренції.
51. Правова характеристика конкурентної взаємодії.
52. Торгові та чесні звичаї у конкуренції.
53. Правила професійної етики.
54. Поняття недобросовісної конкуренції.
55. Основні форми недобросовісної конкуренції
56. Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця).
57. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.
58. Види порушень конкурентного законодавства.
59. Зловживання монопольним становищем на ринку.
60. Санкції за порушення конкурентного законодавства.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996р. № 254к/96ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
 2. Господарський кодекс України: Кодекс України, Закон від 16.01.2003р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
 3. Господарський процесуальний кодекс України: Кодекс України, Закон від 06.11.1991р. № 1798-XII. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12
 4. Цивільний кодекс України: Кодекс України, Закон від 16.01.2003р. № 435-IV. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.
 5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України, Закон від 07.12.1984р. № 80731-X. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10
 6. Кодекс України з процедур банкрутства: Кодекс України, Закон від 18.10.2018р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
 7. Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Закон від 05.04.2001р. № 2341-III. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
 8. Про природні монополії: Закон України від 20.04. 2000 № 1682-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text>
 9. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.96, № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>
 10. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.01. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
 11. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.93. № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
 12. Про внесення зміни до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень під час дії воєнного стану: Закон України від 1.04.2022 № 2175-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2175-20#>.
 13. Розпорядження про деякі питання організації діяльності Антимонопольного комітету України в умовах воєнного стану. Опубліковано 07.03.2022. URL: <https://amcu.gov.ua/news/rozporyadzhennya-pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-diyalnosti-antimonopolnogo-komitetu-ukrayini-v-umovah-voyennogo-stanu>
1. Рекомендаційні роз'яснення АМКУ «Про деякі питання, пов'язані з наданням та розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання в період воєнного стану, однакового застосування положень статей 26 та 27, абзацу третього частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктами 5, 12 статті 50 цього Закону, вчинених під час воєнного стану» від 30.03.2022, № 1-pp. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-povyazani-z>

nadannam-ta-rozglyadom-zayav-pro-nadannya-dozvolu-na-uzgodzheni-diyi-koncentraciyu?v=624d6f1715abc

Додаткова

1. Бутирський А. А. Господарське право : навч. посіб. Чернівці : Рута. 2020. 143 с.
2. Господарське право (загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
3. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.
4. Л. Герасименко, П. Борцевич. Розділ 6. Основи господарського права України. Правознавство: навч.посіб. / за заг.ред. М.М. Пендюри, О.Я.Лапки, А.Л.Калінюк та ін. Київ: 7-БЦ. 2022. 470 с.
5. Дикань В. Л. Національна модель індустріального розвитку країни: організаційно-управлінський аспект. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2023. № 81-82. С. 11–34.
6. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
7. Луніна І.О., Білоусова О.С., Фролова Н.Б. Особливості формування фіскального простору у воєнний та пост воєнний періоди. «Економіка та держава», № 4, 2022, с.20-27. URL: <http://www.economy.in.ua/?n=4&y=2022>.
8. Маякін Д. Запровадження солідарної відповідальності в конкурентному праві України як шлях до підвищення ефективного правового регулювання у сфері захисту економічної конкуренції. Підприємництво, господарство і право. 2021. №5. С. 28-33. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2021/5/5.pdf>.
9. Овчаренко Л. В. Шляхи мінімізації загроз від недобросовісної конкуренції для економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10295>
10. Овчаренко Л.В. Конкурентні сили як фактор зміцнення економічної безпеки підприємства в умовах воєнного стану та напрями їх аналізу. *Цифрова економіка та економічна безпека*, 2023, №6, 36-40. – URL: <https://doi.org/10.32782/dees.6-7>
11. Полюхович В. Перспективи вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції (з практики законотворення). Підприємництво, господарство і право. 2020. №10. С. 51-60.
12. Швидка Т.І. Антимонопольно-конкурентне право України. Навчальний посібник. Право. 2023. 184 с.
13. Шкляр С. Міжнародно-правове регулювання контролю над дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції. Підприємництво, господарство і право. 2021. №5. С. 45-48. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2021/5/8.pdf>.

14. Як АМКУ адаптував свою роботу до умов воєнного стану. URL: <https://lcf.ua/thought-leadership/antitrust-law/yak-amku-adaptuvav-svoyu-robotu-do-umov-voynenogo-stanu/>.

Інформаційні ресурси

1. Президент України: офіційний веб-портал. URL: www.president.gov.ua
2. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
3. Кабінет Міністрів України «Урядовий портал України». URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Антимонопольний комітет України . URL: <https://amcu.gov.ua/>
5. Електронна бібліотека. URL: <http://www.info-library.com.ua/>
6. Електронна юридична бібліотека. URL: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka>
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Студентський юридичний портал України. URL: http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/41
9. Юрисконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html>

Підписи розробників РПНД:

Лариса ГЕРАСИМЕНКО

Олена ТИХОНОВА

Павло БОРЦЕВИЧ